«قطره‌چکانی» برجامی هم تعطیل!

وزیر امور خارجه امریکا: قبل از اقدام ایران به از سرگیری تعهدات برجامی، خبری از رفع تحریم‌ها نیست

گزارش یک

وزیر امور خارجه امریکا گفته که قبل از بازگشت ایران به تعهدات برجامی، خبری از رفع تحریم‌ها نیست. سخنگوی وزارت خارجه امریکا هم حرف او را با «رد اعطای مشوق» به ایران تکرار کرده، تا کمتر از سه هفته بعد از توافق ایران با آژانس، شرایط وارد یک بن‌بست سیاسی شود. مقام‌های سیاسی در تهران، نگران از تکرار بدعهدی امریکا، می‌گویند که واشنگتن اول باید همه تعهدات برجامی خود را از سر بگیرد و بعد ایران تعهدات تعدیل شده را به روز صفر برجام برخواهد گرداند. ولی در واشنگتن ظاهراً، یک اجماع در حال شکل‌گیری است که برجام بدون یک توافق تکمیلی، تاریخ مصرف خود را از دست داده است.

با روی کار آمدن دولت دموکرات در امریکا و ریاست جمهوری جو بایدن به عنوان یکی از چهره‌های نزدیک به باراک اوباما، رئیس‌جمهور اسبق امریکا، خوش‌بینی‌ها درباره احیای برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) تقویت شد. به خصوص که بایدن از توسل به دیپلماسی سخن گفته بود اما بی‌عملی و موضع‌گیری‌های امریکایی‌ها نشان می‌دهد که این توافق به خودی خود تاریخ مصرف گذشته و وسیله‌ای برای امتیازگیری تبدیل شده است. ند پرایس، سخنگوی وزارت خارجه امریکا که کشورش به صورت یکجانبه از برجام خارج شد، شامگاه پنج‌شنبه در جمع خبرنگاران بر موضع امریکا بار دیگر تأکید کرد و گفت اگر ایران پایبندی کامل به تعهداتش در برجام را از سر بگیرد ایالات متحده نیز آماده است اقدام مشابه انجام دهد.

پرایس تصریح کرد: «همان‌طور که وزیر خارجه بلینکن دیروز تأکید کرد ما برای ترغیب ایرانی‌ها برای آمدن به میز مذاکره هیچ حرکت و مشوق یکجانبه‌ای به آنها پیشنهاد نخواهیم کرد.» وی این را هم گفت: «اگر برداشت ایرانی‌ها این است که بدون انجام هیچ اقدامی از سوی آنها در جهت پایبندی کامل به برجام ما امتیازها یا گام‌های یکجانبه‌ای به آنها پیشنهاد خواهیم کرد دچار سوءبرداشت شده‌اند.»

آنتونی بلینکن، وزیر امور خارجه امریکا یک روز قبل‌تر، در نخستین جلسه استماع خود مقابل کنگره گفته بود که واشنگتن حاضر نیست پیش از پایبند شدن ایران به تعهداتش در برجام تحریم‌ها علیه این کشور را رفع کند. همه آنچه بلینکن بر آن تأکید دارد این است: «اگر ایران به تعهداتش بازگردد، ما هم همان کار را می‌کنیم.» این موضع‌گیری امریکایی‌ها در داخل هم با واکنش مواجه شد. ایلهان عمر، نماینده حزب دموکرات در مجلس نمایندگان، از وزیر امور خارجه کشورش پرسید که با توجه به اینکه امریکا نخست از برجام خارج شده، حالا چرا نباید این کشور اولین طرفی باشد که گام نخست را در پیوستن مجدد به برجام بر می‌دارد؟

■ بلینکن، حامی سیاست فشار حداکثری

بنابر آنچه اتاق بازرگانی ایران اعلام کرده است، ۸میلیارد و ۵۰۰ هزار دلار از دارایی‌های ایران در دو بانک کره‌جنوبی بلوکه شده است. بلینکن در موضع‌گیری اخیر خود این موضوع را هم به برجام گره زد و گفت که تا زمانی که ایران به توافق هسته‌ای برنگردد، این پول‌ها آزاد نمی‌شوند. محمدجواد ظریف در شبکه اجتماعی توئیتر به‌شدت از سخنان بلینکن انتقاد کرد و نوشت: «ایالات متحده ادعا می‌کند که از دیپلماسی حمایت می‌کند نه از سیاست شکست خورده «فشار حداکثری» اما با این وجود، آنتونی بلینکن، وزیر خارجه‌اش مفتخر است که مانع انتقال پول‌های خودمان از کره (جنوبی) به کانال سوئیس می‌شود؛ کانالی که فقط برای مواد غذایی و دارویی است. تکرار همان سیاست قدیمی (فشار حداکثری) نتایج جدیدی نخواهد داشت. تنها راه این است؛ تعهد، اقدام، جلسه.»

■ اول امریکا باید اقدام کند

عباس عراقچی، معاون سیاسی وزارت امور خارجه ایران در مصاحبه با خبرگزاری اسپوتنیک با تأکید بر لزوم بازگشت کامل ایالات متحده به تعهدات برجامی گفت: «در صورتی که امریکا به برجام بازگردد و تحریم‌ها [علیه جمهوری اسلامی ایران] را لغو کند، ایران هم بعد از راستی‌آزمایی به تعهدات خود بازمی‌گردد.» وی سپس تأکید کرد: «بازگشت امریکا به برجام به هیچ نشستی احتیاج ندارد.» عراقچی درباره برخی پیشنهادها درباره برداشتن گام همزمان ایران و امریکا برای بازگشت به تعهدات برجامی نیز گفت: «موضع ما که یک موضع منطقی است، این است که اول امریکا باید گام خود را بردارد. این طور نیست که دو طرف (ایران و امریکا) در این موضوع سهم مساوی داشته باشند که حال بخواهیم این سؤال را مطرح کنیم که چه کسی اول (به برجام) بازگردد. این سؤال از اساس اشتباه است. مسئله درست این است که امریکا از برجام خارج شده است و بنابراین باید به این توافق بازگردد.» عراقچی تصریح کرد: «در صورت عدم بازگشت امریکا به برجام، موضوع تداوم پایبندی و حفظ برجام به ایران و دیگر اعضای برجام بستگی دارد. موضع ما کاملاً مشخص است و تا زمانی در برجام خواهیم ماند که این توافق برای ما منفعت داشته باشد و روزی که برای ما منفعتی نداشته باشد، دیگر برجام را ادامه نخواهیم داد.»

■ توافقی جدید با محدودیت‌های شدید

۲۴ قانونگذار جمهوریخواه و دموکرات در نامه‌ای به بلینکن از دستیابی به توافق جامع با ایران حمایت کردند. جاش گاتیمر، عضو دموکرات مجلس نمایندگان امریکا در توئیتر نوشت که این نامه به ابتکار او تنظیم شده و خواستار «محدودیت‌های شدید علیه ایران» است. در این نامه آمده است: «ما معتقدیم برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) ضمانت‌های کافی مبنی بر اینکه ایران هرگز قادر به دستیابی به سلاح هسته‌ای نخواهد بود، فراهم نکرد.» در بخش دیگری از نامه آمده است: «از شما می‌خواهیم برای مشخص کردن رئوس توافقی بهتر و جامع با ایران که مسیرش را به سمت سلاح هسته‌ای می‌بندد و فعالیت‌های مخربش را در دنیا متوقف می‌کند، با متحدان همکاری کرده و با هر دو حزب (دموکرات و جمهوریخواه) در دو شاخه قانونگذاری کنگره (مجلس نمایندگان و مجلس سنا) مشورت کنید.» نگارندگان این نامه، از بندهای زوال‌پذیر در برجام به عنوان یکی از معایب توافق هسته‌ای با ایران یاد کرده و آن را یکی از مفاد این توافق دانسته‌اند که باید در توافق آتی اصلاح شود.

■ فرصت برای دیپلماسی کوتاه است

رابرت مالی، نماینده ویژه دولت امریکا در امور ایران روز چهارشنبه گفته بود، این موضوع که رایزنی‌ها در خصوص برجام با چه سرعتی انجام شود ارتباطی با انتخابات ریاست‌جمهوری ایران نخواهد داشت. با این حال ارنست مونیز، وزیر انرژی سابق امریکا نظر دیگری دارد. وی که از مهره‌های کلیدی در نهایی شدن توافق هسته‌ای با ایران بود، روز پنج‌شنبه در مصاحبه با شبکه خبری «سی.ان.بی.سی» گفت: «تا انتخابات ریاست‌جمهوری ایران که طبعاً درخواست تغییراتی مطرح خواهد شد، فرصت بسیار اندکی باقی است. فکر می‌کنم نخستین گام، احیای کامل توافق از سوی هیچ یک از دو طرف نخواهد بود، اما دو طرف می‌توانند در مراحل اولیه گام‌های بسیار بزرگی بردارند تا زمینه را برای گام‌های بعدی مهیا کنند.»

روزنامه امریکایی نیویورک‌تایمز، پایان فرصت دیپلماسی را از منظر جامع‌تری مورد توجه قرار داده و وضعیت موجود را به بن‌بستی تشبیه کرده است که باعث شده در عرصه بین‌الملل نوعی نگرانی درباره حفظ توافق هسته‌ای ایجاد شود. نیویورک‌تایمز با اشاره به اقدامات دیگر طرف‌های برجام برای حفظ توافق، نوشت که به نظر می‌رسد بایدن میان متحدانش در اروپا و منتقدانش در کنگره درباره دستیابی به توافقی جامع‌تر درباره پاره‌ای از مسائل از جمله موشک‌های بالستیک گیر کرده است. این در حالی است که مدت ۹۰ روزه‌ای که رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی گرفت، اواخر ما می به پایان می‌رسد و در آن زمان، ایران نیز در آستانه برگزاری انتخابات ریاست جمهوری قرار خواهد داشت.

گزارش ۲

واشنگتن و لندن از آزادی مأرب به دست ارتش و انصارالله نگرانند

آتش‌بس امریکایی اسم رمز جلوگیری از پیشروی یمنی‌ها

وزارت خارجه امریکا از پیشرفت در برقراری آتش‌بس در یمن خبر داده است و در عین حال امریکا همراه با چهار کشور اروپایی در بیانیه‌ای عملیات آزادسازی شهر مأرب در یمن را محکوم کرده و خواستار توقف آن شدند تا مشخص شود منظور آنها از آتش‌بس نجات دادن ائتلاف متجاوز سعودی از سلسله شکست‌های متعدد است، به‌خصوص که یمنی‌ها همزمان با افتتاح نمایشگاهی از دستاوردهای موشکی و دفاعی وعده دادند که ارتش یمن با قاطعیت به هدف‌گیری عمق عربستان تا زمان توقف حملات و محاصره‌اش علیه یمن ادامه خواهد داد. عربستان هرگز از مجموعه اهدافی که ارتش در طرح بانک اهداف خود انتخاب کرده در امان نخواهد بود.

نیروهای ارتش و انصارالله یمن به هفت کیلومتری شهر مأرب رسیده‌اند و در هفته‌های گذشته مناطق وسیعی را آزاد کرده‌اند و در این شرایط روز جمعه وزارت خارجه امریکا در بیانیه‌ای اعلام کرد که پیشرفتی در زمینه برقراری آتش‌بس در یمن صورت گرفته است و از سوی دیگر در همراهی با کشورهای انگلیس، فرانسه، آلمان و ایتالیا در بیانیه‌ای از ارتش و کمیته‌های مردمی یمن خواست عملیات آزادسازی مأرب را متوقف کنند.

در این بیانیه که در وبگاه وزارت خارجه انگلیس منتشر شده، آمده است: «دولت‌های فرانسه، آلمان، ایتالیا، بریتانیا و ایالات متحده امریکا، حمله ادامه‌دار حوثی‌ها به شهر مأرب و حملات علیه عربستان سعودی را که موجب تنش‌آفرینی گسترده می‌شود، را محکوم می‌کنند.»

در این بیانیه بدون اشاره به اقدامات ائتلاف سعودی علیه یمن، بر تعهد کشورهای غربی به امنیت خاک عربستان سعودی و مرز این کشور با یمن تأکید شده و به جای درخواست از ریاض برای توقف حملات و محاصره، از دولت صنعا خواسته شده به اصطلاح فرصت صلح را مغتنم شمرده و دست از حملات خود بکشد.

چهار کشور اروپایی و امریکا مدعی شدند که به دنبال حل و فصل سریع بحران یمن هستند و تلاش‌های دیپلماتیک آنها امید زیادی را برای پایان جنگ به وجود آورده است.

سید عبدالملک بدرالدین الحوثی، رهبر انصارالله یمن نیز در سخنرانی روز چهارشنبه خود گفت: «زمانی که پیروزی میدانی کسب می‌کنیم، امریکایی‌ها ابراز نگرانی می‌کنند و خواستار متوقف کردن پیشروی‌ها می‌شوند. فرستاده امریکا نیز ابراز نگرانی می‌کند. او تنها در این موارد نگران می‌شود.»

■ رونمایی از موشک و پهپاد

معاون سخنگوی رسمی ارتش یمن تأکید کرد: پیامی که می‌خواهیم از طریق تنوع اهداف از شمالی‌ترین نقطه تا جنوبی‌ترین نقطه به عربستان برسانیم این است که ارتش امروز قادر به افزایش نفوذ به عمق عربستان با تمام اقتدار و دسترسی به هر نقطه‌ای که می‌خواهد، است. بدون اینکه سامانه‌های پدافند هوایی غربی و امریکایی بتوانند این نفوذها را رهگیری کرده و به مقابله با آنها بپردازند. با استراتژی جدید شگفت‌آور غافلگیری‌های بسیار داریم که دشمن و همه را متحیر خواهد کرد.

سرهنگ عزیز راشد تصریح کرد: بعد از امروز نه پاتریوت، نه باک-۳ یا بلک هاوک قادر به حمایت از امنیت ریاض نیستند و تا زمانی که شما به محاصره یمن و حمله ادامه می‌دهید ارتش قادر است فرودگاه‌ها و هواپیماهای شما را برای مدت اندکی فلج و از دسترس خارج کند.

این مقام ارتش یمن با بیان اینکه ۸۵ درصد سلاح‌های سبک، متوسط و سنگین، ۱۰ نسل از موشک‌های بالستیک و حدود هفت نسل پهپاد و حدود سه نسل سامانه‌های دفاع هوایی در داخل یمن تولید می‌شوند و یمن قادر به ایستادگی برای هفت سال دیگر است، هشدار داد: در سایه ادامه تجاوزات سعودی به یمن، عربستان آینده اقتصادی نخواهد نداشت و رؤیای محمد بن سلمان، ولیعهد سعودی درباره سند چشم‌انداز ۲۰۳۰ نقش برآب می‌شود. هرگز شهر رویایی نئوم محقق نخواهد شد و سرمایه‌گذاران را جذب نخواهد کرد و هیچ سرمایه خارجی تا زمانی که در معرض حمله دفاعی نظامی یمنی باشد، وارد این منطقه نخواهد شد.

همزمان روز پنج‌شنبه نیروهای مسلح یمن در نمایشگاهی در سالگرد شهادت بدرالدین الحوثی از موشک‌های بالستیک از نوع «سعیر»، «قاصم۲» و نیز موشک بالدار «قدس۲» و پهپادهای جدید از نوع «وعید»، «صماد۴»، «شهاب»، «خاطف»، «مرصاد»، «رجوم» و «نبأ» رونمایی کردند.

نیروهای مسلح یمن همچنین از مین‌های دریایی از نوع «کرار۱»، «کرار۲»، «کرار۳»، «عاصف۲»، «عاصف۳»، «عاصف۴»، «شواظ»، «ثاقب»، «أویس»، «مجاهد» و «النازعات» پرده‌برداری کردند.

دورنما

ائتلاف ۱۷ کشور برای مقابله با یکجانبه‌گرایی امریکا

۱۶ کشور از جمله ایران و چین طرحی برای تشکیل ائتلافی با هدف دفاع از منشور ملل متحد و مقابله با سیاست‌های یکجانبه تحریم و زور ارائه کرده‌اند.

درحالی که امریکا با سیاست‌های قلدرمآبانه از حربه تحریم و زور برای تنبیه کشورهای غیر همسو با خود استفاده می‌کند، در این میان برخی کشورها در پی راه‌هایی برای مقابله با این اقدامات هستند. خبرگزاری رویترز در گزارشی نوشت که تعداد ۱۷ کشور ائتلافی تحت عنوان «گروه دوستان مدافع منشور ملل متحد» تشکیل داده‌اند و در سندی برای معرفی طرح خود نوشته‌اند: «چندجانبه‌گرایی در حال حاضر تحت حملات بی‌سابقه قرار گرفته و این تهدیدی برای صلح و امنیت جهانی است.» ایران، چین، روسیه، کره‌شمالی، الجزایر، آنگولا، بلاروس، بولیوی، کامبوج، کوبا، اریتره، لائوس، نیکاراگوئه، فلسطین، سنت وینسنت و گرنادین‌ها، سوریه و ونزوئلا بنیانگذاران این گروه هستند. در بخش دیگری از سند این گروه آمده است: «دنیا شاهد توسل روزافزون به یکجانبه‌گرایی است که نمود آن در اقدامات انزواگرایانه و خودسرانه‌ای مانند توسل به اقدامات جبری یکجانبه یا خروج از توافقات مهم و سازمان‌های چندجانبه و همچنین تلاش در جهت تضعیف تلاش‌های حیاتی برای مقابله با چالش‌های جهانی و مشترک قابل مشاهده است.» دولت امریکا در سال‌های گذشته از روش‌های مختلف، از جمله تحریم‌های یکجانبه برای اعمال فشار بر کشورهای ناهمسو با سیاست‌های کلان این کشور استفاده کرده است. «ایان برمر» و «کلیف کوپچان»، دو دانشمند علوم سیاسی امریکا با توجه به سیاست‌های برخی کشورهای غربی در استفاده از نظام‌های مالی به عنوان ابزارهایی برای اعمال دیپلماسی زورمندانه علیه کشورهای مخالف مفهومی به نام «سلاح‌انگاری امور مالی» را پیشنهاد کرده‌اند. به باور این دو دانشمند، امریکا در حال حاضر به جای توسل به مولفه‌های سنتی برتری امنیتی خود به استفاده از نظام مالی به عنوان سلاح‌هایی برای پیشبرد سیاست خارجی و امنیتی خود رو آورده و از تهدید قطع دسترسی به بازارها و بانک‌های این کشور به عنوان اهرم فشار علیه کشورهای مخالف خود استفاده می‌کند. تحلیل‌ها نشان می‌دهد «دفتر تروریسم و اطلاعات مالی» یا «FTI» در وزارت خزانه‌داری امریکا مرکز طراحی جنگ اقتصادی این کشور علیه کشورهای مخالف با سیاست‌های کلان واشنگتن به شمار می‌رود.

پرونده

نتانیاهو برای آبروداری به امارات خواهد رفت

نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی برای آبروداری هم که شده، گفته بعد از لغو سفرش به امارات خواهد رفت.

قرار بود روز پنج‌شنبه ۱۱ مارس ۲۰۲۱، بنیامین نتانیاهو، نخست وزیر رژیم صهیونیستی به ابوظبی سفر و با محمد بن زاید آل نهیان، ولیعهد امارات متحده عربی ملاقات کند اما مسئولان دفتر او گفتند که اردن در صدور مجوز استفاده از آسمان خود چندین ساعت تعلل کرده است. این اتفاق یک روز پس از آن رخ داد که حسین بن عبدالله ولیعهد اردن سفر خود را به بیت‌المقدس به دلیل اختلافات با اسرائیل لغو کرد. ولیعهد اردن قصد بازدید از مسجدالاقصی را داشت، که بنا به گزارش رسانه‌های اسرائیلی، بر سر تعداد محافظان همراه ولیعهد اردن در یک گذرگاه مرزی اسرائیل اختلاف پیش آمده و ولیعهد اردن از انجام این سفر خودداری کرده است. با این حال، نتانیاهو دیروز در یک نشست خبری مشترک با همتایانش از چک و مجارستان، به لغو سفرش به امارات اشاره کرد و گفت: «متأسفانه، به دلیل عدم تفاهم و دشواری در هماهنگی سفرهای‌مان که ناشی از رخدادی بود که روز گذشته در حرم قدسی رخ داده بود، سفر من به امارات انجام نشد». نتانیاهو افزود: «چند ساعت طول کشید تا مسئله با اردن حل شود، اما ما می‌توانیم در حریم هوایی کشوری همسایه پرواز کنیم». دفتر نتانیاهو نیز تأیید کرده که اردن طی ساعات اخیر اجازه عبور هواپیمای نتانیاهو از حریم هوایی‌اش را داد اما به دلیل تأخیر در اعلام، نخست‌وزیر اسرائیل و ولیعهد ابوظبی توافق کردند روی زمان دیگری برای این سفر هماهنگی صورت بگیرد. رسانه‌های اسرائیلی گزارش دادند که نتانیاهو همچنین اعلام کرد که با محمد بن زاید، ولیعهد ابوظبی صحبت کرده است. نتانیاهو درباره این تماس تلفنی گفت: «در این تماس تلفنی، نیت امارات برای سرمایه‌گذاری مبلغ ۱۰ میلیارد دلار در پروژه‌های مختلف در اسرائیل مطرح شد.» منابع خبری نیز تأیید کردند که بحث سرمایه‌گذاری ۱۰ میلیارد دلاری امارات عربی متحده در اراضی اشغالی فلسطین مطرح شده است. امارات و بحرین در سپتامبر ۲۰۲۰ با وساطت دولت وقت امریکا به ریاست «دونالد ترامپ»، توافقنامه‌های سازش با رژیم اشغالگر قدس موسوم به «توافق‌های آبراهام» را امضا کرده و رسماً مناسبات دیپلماتیک برقرار کردند و پس از آن، نتانیاهو ابتدا قرار بود در ماه نوامبر به این دو کشور سفر کند، اما به دلایل مختلف از جمله همه‌گیری «کووید۱۹»، مشکلات سیاسی داخلی و برخی ملاحظات خارجی، این سفر ابتدا به ماه دسامبر و سپس ژانویه به تعویق افتاد. در ماه مارس نیز تل‌آویو اعلام کرد که مشارکت برنامه‌ریزی شده خود در نمایشگاه بزرگ دفاعی امارات را به دلیل محدودیت‌های سفر ناشی از همه‌گیری بیماری کووید۱۹ لغو کرده ولی بعد مشخص شد این انصراف دلایل امنیتی داشته است. تایمز اسرائیل ۲۸ فوریه از قول اخبار کانال ۱۲ تلویزیون اسرائیل اعلام کرد که بحث کرونا بهانه بوده و در واقع، اسرائیل شرکت در نمایشگاه را لغو کرد تا مبادا هیئت نمایندگی کشورش از سوی ایران – که به دنبال انتقام قتل دانشمند هسته‌ای و تخریب تأسیسات هسته‌ای در رشته حمله‌های منتسب به اسرائیل است – هدف قرار گیرند.

واکنش

هشدار مسکو: استقرار موشک امریکا در ژاپن را تلافی می‌کنیم

وزارت خارجه روسیه با هشدار به دولت جدید امریکا درباره استقرار هر نوع سامانه موشکی در منطقه آسیا-اقیانوس آرام، گفت مسکو این اقدام را تلافی خواهد کرد.

به گزارش فارس به نقل از خبرگزاری تاس، «ماریا زاخاروا» سخنگوی وزارت خارجه روسیه روز جمعه در نشست خبری هفتگی درباره استقرار سامانه موشکی امریکا در ژاپن هشدار داد و گفت که اگر امریکا در ژاپن، موشک یا سامانه موشکی مستقر کند، روسیه نیز برای دفاع از امنیت ملی خود، این اقدام را تلافی خواهد کرد. وی در این باره توضیح داد: «استقرار موشک‌های کوتاه و میان‌برد به هر شکلی در مناطق مختلف جهان از جمله منطقه آسیا-اقیانوس آرام، از نقطه نظر امنیت بین‌الملل و منطقه، تأثیر جدی در ثبات‌زدایی دارد. این اقدام باعث شروع شدن دور جدیدی از رقابت تسلیحاتی با عواقب غیرقابل پیش‌بینی می‌شود.» با وجود این، روسیه نگفته که درصورت عملی شدن این سناریو چه خواهد کرد. سخنگوی وزارت خارجه روسیه به واشنگتن هشدار داد: «واضح است که چنین اتفاقاتی به هیچ‌وجه، امنیت ایالات متحده را تقویت نمی‌کند، چه برسد به متحدانش. ظهور تهدیدات موشکی بیشتر قطعاً با اقدام تلافی‌جویانه ما مواجه خواهد شد.» پیش از این نیز لاوروف در کنفرانس خلع سلاح در شهر ژنو گفته بود: «تداوم «مأموریت‌های مشترک هسته‌ای» ناتو را که مغایر با معاهده منع گسترش سلاح‌های اتمی است، غیر قابل قبول می‌دانیم.»

نگاه

دکتر سید رضا میرطاهر

گروه ۱۷ مقابل یکجانبه‌گرایی امریکا

امریکا همواره در نقش پلیس جهانی بر اقدامات یکجانبه در راستای منافع خود و نیز بی‌اعتنایی به سازمان ملل پیشتاز بوده است. نمونه کامل آن، حمله به عراق در مارس ۲۰۰۳ در دوره ریاست جمهوری جورج دبلیو بوش بدون مجوز شورای امنیت سازمان ملل و حتی مخالفت اعضای آن بود. با این حال یکجانبه‌گرایی و بی‌اعتنایی به نهادهای بین‌المللی به‌ویژه سازمان ملل، در دوره زمامداری دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور سابق امریکا ابعاد جدیدی یافت که موجب تضعیف این سازمان و منشور ملل متحد شده است.

اکنون ۱۷ کشور عضو سازمان ملل متحد، ائتلافی جدید را پایه‌گذاری کرده‌اند که هدف آن اعتلای منشور و مقابله با اقدامات قهریه یکجانبه است. نمایندگی‌های دائمی الجزایر، آنگولا، بلاروس، بولیوی، کامبوج، چین، کوبا، کره‌شمالی، اریتره، ایران، لائوس، نیکاراگوئه، دولت فلسطین، روسیه، سنت وینسنت و گرنادین‌ها، سوریه و ونزوئلا در سازمان ملل متحد در نامه‌ای به نمایندگی‌های کشورهای عضو سازمان ملل به طور رسمی، تصمیم خود را برای آغاز تأسیس «گروه دوستان دفاع از منشور ملل متحد» اعلام کرده‌اند. در این نامه از کشورهای دیگر هم درخواست شده است به این گروه بپیوندند. این گروه برای حفظ، ارتقا و دفاع از تفوق و اعتبار منشور سازمان ملل تلاش خواهد کرد که در برهه بین‌المللی کنونی، دارای اهمیت و ارزش و ارتباط بیشتری است. اعضای این گروه جدید که از قاره‌های مختلف هستند بر این اعتقادند که چندجانبه‌گرایی که در هسته اصلی منشور سازمان ملل قرار دارد، در حال حاضر تحت حمله بی‌سابقه قرار گرفته است که به نوبه خود، صلح و امنیت جهانی را تهدید می‌کند.

اشاره این کشورها به امریکا است که در دوره ترامپ در چارچوب شعار «نخست امریکا» رویکرد بی‌اعتنایی کامل به نهادهای بین‌المللی را اتخاذ کرد و ضمن زیر پا نهادن موازین و قوانین بین‌المللی، روند خروج از سازمان‌های بین‌المللی مانند یونسکو، شورای حقوق بشر و سازمان جهانی بهداشت را در پیش گرفت. دولت ترامپ همچنین با ادعای حمایت از منافع امریکا از توافقات و پیمان‌های بین‌المللی مانند توافق آب‌وهوایی پاریس، توافق هسته‌ای برجام و پیمان‌های کنترل تسلیحاتی مانند پیمان نیروهای هسته‌ای استراتژیک (آی‌ان‌اف) و پیمان آسمان‌های باز خارج شد. حسن لاسجردی، کارشناس سیاسی با اشاره به رویکرد یکجانبه‌گرایی امریکا می‌گوید: «یکی از دلایل این امر روحیه خود برتر بینی امریکایی‌ها است، آنها در حال حاضر خود را قدرت برتر دنیا دانسته و معتقد هستند که تمام تعاملات و مناسبات بین‌المللی باید ذیل تعاریف و خط مشی آنها تعریف شود.»

این رویکرد امریکا انتقاد گسترده بین‌المللی را از جانب کشورهای رقیب واشنگتن و مخالف هژمونی امریکا برانگیخت. همچنین دولت ترامپ به استفاده بی‌سابقه از ابزار تحریم‌ها علیه دیگر کشورها پرداخت و با وضع تحریم‌های یکجانبه و اعمال فشار و مجازات دیگر کشورها، کار را به جایی رساند که نهادهای وابسته به سازمان ملل برای مقابله با بحران‌ها و نیز شورای امنیت به عنوان نهاد جهانی حافظ صلح و امنیت بین‌المللی قادر به ایفای وظیفه نبودند. ایده مقابله با یکجانبه‌گرایی از سوی برخی کشورها مانند ایران، روسیه، کوبا، کره‌شمالی، ونزوئلا، فلسطین و سوریه مطرح شد و در فوریه ۲۰۱۹ «خورخه آرریزا» وزیر خارجه ونزوئلا به همراه سفرای روسیه، ایران، سوریه، چین و فلسطین به عنوان رئیس گروه ۷۷، بولیوی، کشورهای آفریقایی و آسیایی در برابر شورای امنیت تشکیل یک گروه مهم از اعضای سازمان ملل که بر احترام به اصول این سازمان تأکید دارند، را اعلام کرد.

اکنون دو سال پس از آن، تشکیل ائتلاف جدیدی برای مقابله با یکجانبه‌گرایی و بی‌اعتنایی به منشور ملل متحد نشانگر تداوم عزم بین‌المللی برای برخورد با هرگونه اقدامات یکجانبه از جانب غرب به ویژه امریکا است. البته دولت جدید امریکا یعنی دولت بایدن مدعی است که رویکرد دولت ترامپ را کنار گذاشته و درصدد معکوس کردن اقدامات وی است. با این حال باید در عمل دید که واشنگتن تا چه حد به این شعار پایبندی نشان می‌دهد. کمااینکه اکنون دولت بایدن از بازگشت بی‌قید و شرط به برجام و رفع تحریم‌های ظالمانه علیه ایران خودداری کرده و شروط جدیدی را در این زمینه مطرح می‌کند. این مسئله نشان می‌دهد واشنگتن هنوز هم نگاه ترامپی به جهان را رها نکرده و باز هم درصدد تحمیل خواسته‌های غیرقانونی و ناعادلانه خود بر بقیه کشورها است.

اخبار کوتاه

■ آتش‌بس مقاومت عراق و امریکا به شرط اقدام الکاظمی

پایگاه میدل ایست‌آی انگلیس از یک مسئول و فرماندهانی در گروه‌های عراقی نقل کرد که شرطی برای توقف حملات به نیروهای امریکایی در عراق مطرح شده است مبنی بر اینکه مصطفی الکاظمی، نخست‌وزیر این کشور درخواستی را جهت خروج نیروهای امریکایی طی ۱۲ ماه ارائه دهد. منابع به سایت میدل ایست‌آی اعلام کردند که الکاظمی باید از واشنگتن بخواهد که عقب‌نشینی را طی ۱۲ ماه تکمیل کند. منابع احتمال دادند که الکاظمی به این طرح پاسخ دهد و رسماً درخواستی را به امریکایی‌ها ارائه دهد. این پایگاه نوشت، الکاظمی تلاش می‌کند مانع از نابسامانی روابط میان گروه‌های عراقی و امریکایی‌ها شود.

■ گزینه‌های جدید عربستان برای خرید سلاح

عبدالرحمان بن مساعد بن عبدالعزیز، شاهزاده عربستانی در گفت‌وگویی با شبکه «السعودیه» تأکید کرد: عربستان به جای امریکا که دولت جدیدش تصمیمات متعددی برای محدود کردن همکاری با ریاض و حمایت از آن در پیش گرفته، گزینه‌های مختلفی برای خرید اسلحه دارد. این شاهزاده سعودی با تأکید بر اینکه هر دو طرف عربستانی و امریکایی به یکدیگر نیاز دارند، گفت: واشنگتن علاوه بر نقش محوری که در مبارزه با تروریسم برای کشورش ایفا می‌کند، شریک تاریخی کشورش است. بن عبدالعزیز با طرح این مطلب که «اسلحه در همه جا وجود دارد»، موضع‌گیری‌های اخیر دولت امریکا درباره کشورش را کم اهمیت دانسته و آن را به وعده‌های انتخاباتی مربوط دانست.

■ پارلمان اروپا: بحرین دست از سرکوب مخالفان بردارد

پارلمان اروپا شامگاه پنج‌شنبه در قطعنامه‌ای مجازات اعدام، شکنجه و سرکوب مدافعان حقوق بشر در بحرین را محکوم کرد و خواستار توقف این اقدامات شد. به گزارش شبکه روسیا الیوم، پارلمان اروپا با ۶۳۳ رأی از میان ۶۸۹ عضو به این قطعنامه رأی مثبت داد. نمایندگان اروپایی از دولت منامه خواستند در احکام اعدام مخالفان بازنگری و طبق معیارهای بین‌المللی با قربانیان حقوق بشر رفتار کند. در این قطعنامه آمده است که در حال حاضر ۲۶ زندانی در بحرین در انتظار حکم اعدام هستند و دولت بحرین باید اجرای این احکام را متوقف کند. صدور حکم اعدام برای «محمد رمضان» و «حسین علی موسی» دو انقلابی بحرینی نیز محکوم شده است.

■ بیروت خواهان استخراج نفت از منطقه مورد مناقشه با تل‌آویو

در واکنش به شروط مطرح شده توسط رژیم صهیونیستی در جریان مذاکرات با لبنان، بیروت از شرکت‌های نفتی طرف قرارداد با لبنان خواسته است استخراج خود را در منطقه مورد مناقشه با این رژیم در مرزهای جنوبی لبنان آغاز کنند. روزنامه الشرق‌الاوسط گزارش داد که لبنان یک طرح جایگزین را برای از سرگیری مذاکرات تعیین مرزهای دریایی با رژیم صهیونیستی در پیش گرفته و نبیه بری، رئیس پارلمان این کشور از نجاه رشدی، معاون نماینده دبیر کل سازمان ملل در امور لبنان خواسته است که شرکت‌های نفتی طرف قرارداد با لبنان را تشویق کند که هرچه سریع‌تر کار خود را آغاز کنند تا رژیم صهیونیستی را برای ازسرگیری مذاکرات تحت فشار قرار دهد.